

HEGYALJA.

Zemplénmegyei ismeretterjesztő hetilap,
tekintettel Tokaj-Hegyalja érdekeire.

Megjelen: hetenkint egyszer, Kedden reggel, egy egész iven.	Szerkesztői és kiadói iroda, Ó-hiduteza 680-ik szám, hová a kéziratok, pénzküldemények, és hirdetések utasítandók.	Felelős szerkesztő, és kiadótulajdonos: Borúth Elemér.	Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.	Előfizetési ár: Egészévre . . . 6 frt. Félévre . . . 3 frt. Negyedévre . . . 1 frt. 50 kr
--	--	--	--	---

A s. a. ujhelyi indóház ügyében.

S. a. Ujhely történetében végzetes napok, órák, alig ha voltak, mint melyeket most élünk át.

Előhaladásunk, vagy hanyatlásunk, . . . szóval egész jövőnk függ, a bizonytalanság kétes fonálán.

Van e fontosabb tényezője, korunk életfeltétele, az ipar kifejtésének; mint a vasuti összeköttetés? . . . Bizonyára nincsen. Továbbá, a vasuti sínek önmagukban semmi hasznot sem nyújtanak, hogy ez háromléc belőlük valamely vidékre. Kell hogy a forgalomnak lekötésére egy központ keressék ki, mely természete s erre egyedül alkalmas voltánál fogva, csak valamely város lehet; kell hogy ott menél nagyobb terjedelmű lerakó s állomásozási helyek emeltesse: hogy az egyes vonatok mennél hosszabb ideig szüneteljenek; — kell hogy első rendű indóháza legyen. Ha ezt nem nyeri meg, nemcsak hogy előbbi állapotában marad; de a körülrte levő központi forgalommal bíró helyek konkurenciája s emelkedésének arányában hanyatlik.

Az tehát a napi kérdés: vajjon Ujhely élvezendi-e egy sűrű s messzeágazó vasuti hálózat minden előnye s áldásait, — vagy csupán annyi jut osztályrészéül, hogy összetett kezekkel bámulja meg, a mellette elrobogó s ránézve értéktelen mozdonyokat, s hogy naponta tantalusi kinokat álljon ki, melyek annál fájdalmasbak lesznek, mert már mindent birtokában vélt.

Azonban térjünk át a részletekre, s lássuk magát a tényállást.

A társadalmi fejlődés s növekvő ipar, mely lassankint behálózza vasutvonalával az egész földgömböt, fontosságánál fogva vidékünket is bevonta hálózatába. Előbb a Szerencs - M. szigeti majd a Kassa - Oderbergi s végre az Ujhely Przemisli vonalakat nyertük meg.

Már tulajrasztva hittük magunkat Fortuna asszony előzékenységével, s már érezni kezdtük, hogy miniszterelnök kerületünk képviselője; midőn egy, előre nem látott köztülmény ürmöt kevert boldogságunk poharába.

E körülmény az indóház hová építésének kérdése volt . . .

Midőn csak a Szerencs - Csap - Szigeti vonal volt mienk, nem igen lehetett kifogás az indóháznak a város pataki oldalára való építése ellen; de az új két vonal engedélyezése kellett, hogy egész más iránylatot adjon az ügynek.

Beláttuk mindnyájan: hogy városunknak jövője csak úgy lehet, ha az indóház az északkeleti oldalon épül fel; mert

itt egyrészt sokkal közelébb és könnyebb az összeköttetés, másrészt ez esetben mind az al, mind a felvidék kénytelen városunkon átmenni s azt gazdagítani; s végre a város csak is a keleti lapályos oldalra terjeszkedhetik. Nagy volt tehát a kedélyhullámzás midőn tudomásunkra esett, hogy a ministerium régi terve mellett kíván maradni.

Peddig még ekkor mindent nem tudtunk.

Ezen izgatottság közepett 1869. jul. 10. érkezett ide, a M. sz. vonal hidjai s gátjai megvizsgálására egy küldöttség, és pedig a ministerium részéről Ribári tanácsos és egy kapitány, s a társulat részéről annak igazgatója Ivánka Imre. A polgárság elmondá nekik aggodalmi és oha-jait s a helyszínek megtekintése után e tárgyban városi közgyűlés határozatott. Másnap, az az július 11. a nagy érdekelttség következtében megtelt; a megyeház terme a városi helyiség nem fogadhatva be ily nagyszámú közönséget. Ribári m. t. előadta, hogy bár indóház építésére mindkét kérdésben forgó hely alkalmas, de egyrészt az, hogy az indóháznak a fővonalra való tekintettel, átmenetinek kell lennie; másrészt a hadászati szempont, a pataki oldal mellett szólnak, s ez a ministerium határozata is.

Ekkor emelt szót Ivánka Imre; elmondván: ha a kormány a főbb vonalra tekintettel, akar átmeneti indóházat, akkor azt mindenesetre nem a m.-szigeti, de a kétségkívül és sokszorta fontosabb kassa-oderbergi vonalra kell tekintettel lennie — s kimerítő párhuzamot vont a két vonal fontossága közt. Elmondá, — hogy a vasuti társulat S. a. Ujhelyt egy elsőrendű, gyárépületekkel ellátott indóház helyiségeül szemelte ki, de ily építkezést csak az északkeleti lapályos oldalon tehet; mert a pataki oldalon, amennyiben az épületeknek természetes talajon kell feküdniök, oly mérvű építkezéseket kellene tenni a föld alatt, hogy ezek a nagyobb terjedelem rovására fölemészténék a szigoruan kiszabott összeget, s így csak egy másodrendű indóház volna emelhető. Végre a hadtani kifogások ellenében elmondá, — hogy a társulat kész a déli részen, egy a katonaság s hadi készletei be s kiszállítására szükséges épületet emelni.

E beszédnek többféle eredménye volt. A stratégiai küldött, a maga szempontjából teljes megnyugvást fejezett ki. Ribári kijelenté, hogy bár egyelőre a ministerium által föltett tervhez kénytelen ragaszkodni, de meggyőzve az okok által mindent elkövet, hogy az, — az állam, megye, s város érdekében — megváltoztattassék, s az indóház gyárépületeivel együtt az északkeleti oldalra tétessék át. A város pedig

csak most látta be tisztán, mit veszthetne a káros terv által; azon néhány, ki eddig ellenzékét képezett, letette önző fegyverét a közérdek, e nagy hatalommal szemben, s a megyei, városi, s kereskedelmi testület küldöttségeket menesztettek a ministeriumhoz.

A ministerium minden szépet és jót megígért, s új elhátározását tudatá is egy sürgönyben a fővállalkozókkal.

Reményeink tehát teljesedésbe mentek. Ujhely átadhatá magát örömeztetésnek, kiki saját, s mindnyája együtt a megye s város szép jövőjéről szólt képeket azon tudatban, hogy nem a még élő medve bőrére alkudozik a sorssal.

Azonban nincs semmi állandó a földön . . .

A felhőtlen égből sürgöny képében, egyszerre egy villám csapott közénk, mely fölrazott álmainkból s megzavarta circulusainkat. — A ministerium ujlag elrendelé, hogy az indóház a pataki oldalra helyeztessék át, az eddigi előmunkálatok félbeszakasztásával.

A „Hanibal ante portas“ nem kelthetett másféle hatást, mint itt e szavak; mert az ipar és kereskedelem éppen oly nagy hatalom korunkban, minő akkor a háboru volt.

E csapásra, mely oly váratlan és sújtó volt, föl kelle jajdulnunk s a város más védelmet nem talált ellene, mint hogy a megyével egyesülten, egy küldöttség által kereste meg ujlag a miniszteriumot szándokai megváltoztatása végett.

A küldöttség még Pesten időzik, mi pedig várunk, . . . feszülten várunk, hasonlóan ahhoz, kinek élte vagy halála fölött egy szó határoz, s Hamlettel monologizálhatunk:

„Lenni vagy nem lenni ez most a kérdés“

Lehetlen itt nem érintenünk a ministerium ingatag s indokolatlan eljárását e tárgyban. Minden — legalább általános szempontból magyarázható — ok nélkül a pataki oldalon akar indóházat s e tervéhez makacsul ragaszkodik, majd látva, hogy a közérdekek, melyekkel szemben mit sem hozott fel, ellenzik azt, elrendeli a, kívánatos megváltoztatást, de csak hogy néhány hó mulva visszavonja ismét. —

S miként teszi ezt? . . . A megyét várost, melynek ígéreteket tett, s mely első helyen van érdekelve, egy szóval sem értesíté, mit ha nem a törvény, legalább a méltányosság követelt volna, — egy szóval sem indokolja szándékvaltoztatását. . . intézkedik egy szeszélyes kényúrhoz illő módon. Pedig az új és fontos okokra nagyon kíváncsiak vagyunk. Tán az átmeneti indóház terve az? hisz erre világosan megfelelt Ivánka s megfelel most is a nem-

zetgazdász, józan ész, s a vonalaknak egyszerű összevetése. Tán a stratégiai szempont, melynek át nem látszó pánczé-lával szoktak rendszeren a különben meztelen okok takarózni? . . . hisz ezen, a társadalmi igények mellett vajmi csekély ellenok, már ki volt egyenlítő, s ami egyszer áll, ugyanazon körülmények közt újra állni fog.

Vagy tán más? . . . Nem akarunk fűr-készni: de a kósa hír holmi személyes érdekeket is emleget. Gróf Andrássy Gyula multkori ittléte alkalmával azt mondta, hogy: „kollossális együgyűség“ volna hiú-ni, hogy nem Ujhelyben lesz az első rendű indóház“. Latba vetjük e mondást, s megfigyeljük, mennyit nyomnak egy premier minster szavai.

Különben a küldöttség megfejté majd a talányt; addig pedig várjunk és remél-jünk.

Levél a „Hegyalja“ szer-kesztőjéhez.

Köztudomásu dolog, miszerént a vidéki lapoknak, a fővárosi lapok mellett, oly másodrendű szerep jutott, mint van a nap irányában az apróbb égi testeknek, melyek mindazáltal épen oly kiegészítő része-it képezik a nagymindenség fennállását biz-tosító főerőnek.

Igyvan ez a fővárosi és vidéki lapok-kal is.

A fővárosi lapok nagyobb körben mo-zogván, több érdekeket foglalhatnak kere-tükbe, hozhatnak mozgásba; míg a vidéki lapirodalom csakis az általuk képviselt vidék, megye, vagy város anyagi és szoci-alis érdekeit szolgálhatja s csak mint ilyen állhat meg helyén és biztosíthatja fenállását: de azért nem csupán saját pályakörében bínthet áldásos melege, ter-jeszthet világitó fényt, hanem a fővárosi lapok működésére is befolyással lehet, sőt van is.

Ily áldásthóznak, ily szükséges közvetítőnek tekintem én e folyó év elejé-vel megindult „Hegyalja“ című heti lapot korunkban, amidőn tanulás és ismeret nélkül maholnap mozogni sem lehetend, de csak úgy, ha figyelmét nemcsak a hegyalja érdekeire terjeszti ki, mint ezt a tisztelt szer-kesztő ur a czimlapon tudatja: hanem ha azon szintén kifejezett szándékhoz képest, hogy t. i. „tett és akarattókéjének kamatát, a vidék és népe anyagi javára kívánja fordítani“ emegyé-

nek összes érdekeit öleli föl és mozdítja elő. Azon kiváló egyéniségeknek, kik hi-vatást éreznek magukban arra, hogy em-bertársaik boldogságát előmozdítandók sikra szálljanak, valamint az egész ország-ra, úgy annak egyes vidékeire nézve is két irányban kell haladniok. Kell ugyan is hogy:

1-ször hassanak a szellemi erőre, s hogy

2-szor az anyagi jólétet fejlesszék.

Hazánk veterán harcosa Deák Ferencz, 1848 előtti országgyűlési beszé-deinek egyikében azt mondja, hogy: „fog-ja a kormány kezébe a haladás zászlóját és mi követni fogjuk.“ De az ige a pusztában elhangzott, míg vég-tére megérkezett az idő, melyben nem a kormány, hanem a honnak két feledhetlen egyénisége ragadta meg a haladás zászlóját. Az egyik gr. Széchenyi István a másik Kossuth Lajos volt.

A nemzet boldogságát Széchenyi Ist-ván az anyagi, Kossuth Lajos a szellemi erő fejlesztésétől föltételezte.

Ki tudja, e két nagy szellem egyesü-lése mit hozhatott volna létre!?

De fordultak a viszonyok s ama két eszme zászlóvivői oly gyorsan, mint feltűn-tek, tereltek le a küzdőtérrel.

Ki hitte volna az állapotok odafejlő-dését, hogy amely eszméket a kormány 1848 előtt már csirájukban lábbal tiport; s melyek fölött maguk a szabadelvű párt-vezérek sem tudtak kiegyezkedni: ugyan azokat a mostani kormány egyesítve tűzze zászlójára s törekedjék érvényre emelni?

Hála égnek és kormányunk helyes ta-pintatának, hogy ez időt megértük.

A hazai journalistika megértvén az idő intését s a nemzeti kormány hazafias intentióját, mai napság mindent elkövet, hogy a két eszme, t. i. a nemzet szelle-mi ereje és anyagi jóléte nemcsak in-tensív, hanem extensív is minél nagyobb hódításokat tegyen hazánk önnállósága érdekében. De hogy e nemes harc mielőbb és pedig a nemzet részéről fényes dia-dallal befejeztessék: óhajtható, hogy a vi-déki lapok, mint egyes csatárok, minél te-vékenyebb részt vegyenek e dicső hadjárat-ban.

A fővárosi lapok, részint a világesemények megfigyelése és a hazai politika fejlesztése, részint egyes szaktudományok művelése által, nagymérvben és pedig első helyen el lévén foglalva: szükséges, hogy keletkezzenek vidéki lapok is, melyek a harcot könnyebbé tegyék, s a sikert köze-lebb hozzák.

A vidéki lapok által juthat köztudomás-ra egyes vidékek egy vagy más intézke-dés által előidézett, vagy egyéborgánikus bajok következtében életérbe lépett sérel-me. A vidéki lapokban lehet az ily sérel-meknek legérthetőbb hangot adni s a kel-lő orvoslást sürgetni.

A vidéki lapok, mint a főköpű egyes méhecskéi, szárnyalhatják be a lakosok hajlékait, s gyűjthetik össze az anyagot: hogy azután azt a fővárosi lapok, a közös haza érdekébe olvasztva, a nemzettest ép-ségét és jólétét megteremtsék.

Ily iránybani működést várok én a „Hegyalja“ szerkesztőségének beismert képzettségével párosult munkássága és jó-akarattól; és pedig nemcsak a Tokaj-hegyalja érdekében.

Óhajtom hogy, figyelembe — vegye azt, amíg egyrészt a hegyalja, és azzal szomszédos alvidék anyagilag tartható helyzetben, és szellemi műveltség tekinté-tében is hasonlóan több vidék műveltebb lakosával egy niveau áll: addig a felvi-dék és bodrogköz négyrésze, és pedig első magaslatainál, utóbbi lapályainál fog-va, úgy anyagi, mint szellemi és talán leg-nagyobb mérvben anyagi helyzeténél fog-va sokkal szomorubb helyet foglal el.

Működjék a „Hegyalja“ a vizá-rasztotta bodrogköz, és a kopár fel-vidék érdekében egyaránt, kutatva a baj okát és gyógyszerét mindig és mindenütt hol azokat látja, vagy hiszi rejleni: s a si-ker nem maradhat ki.

Legyen a „Hegyalja“ megyénk socialis életében azon kedves pont, honnan, föltűnni lássuk annak áldást, jólétet és művelődést biztosító napját.

A műveletlen népet rossz akarattal té-ves irányba vezetni, nem nagy mesterség; és fájdalom ily eseteknek már magunk is voltunk szemtanúi. Hogy tehát hasonló események ne ismétlődjenek, hirdesse e lap a népnevelés igéit is.

Hívja fel a könyörületet a bodrogkö-zi károsultak fölsegetlésére;

Engedjen tért a Kereszturi által megkezdett közérdekű cikkeknek.

Ha ez irányban fog haladni: teljesen meg vagyok győződve, hogy vállalata je-lentékeny részvétellel fog találkozni. Sőt többet is hiszek.

Jelesen hiszem, hogy akad megyénk jelesei közt, aki, — a legközelebbi bizo-nyítmányi gyűlésben indítványozni fogja és indítványa el is lesz fogadva, hogy t. i. a „Hegyalját“ megyénk minden egyes községe hordassa, amely lapból minden a megyei közönséget közelről érdeklő ügy-

TÁRCZA.

CSENDES ESTE . . .

Csendes este . . . lágy fuvalom
Leng a fákon . . .
A ligetet elmerengve
összejárom;
Szerelmesen borúl a lomb
A virágra
Szerelmesen zeng a liget
Csalogánya. —
S a mint eseng a, a mint zeng a
Madár-ének,
Keblemben is hangja két egy
Büv-zenének, —
S dalra kelve ajakimnak
Dalolása,
Szerelmem kéjzönének
Áradása. —

Felkapja a szellő dalom

Gyors szárnyára,

S oda viszi kedvesemnek

Ablakára.

Elsusogja hogy szeretem,

Hogy imádom,

Az én szelid kis galambom

Gyöngyvirágom.

SZABÓ ENDRE.

Heti tárcza.

A s. a. ujhelyi ifjak által rendezett bál sikere háttérbe szorít minden egyéb kínálkozó tárczaanyagot, mely nem lehet oly kellemes érdekű.

Egy bölcsészeti iskola vallja azon világnéz-letet, hogy a mindenség csak annyi üdvöst és jót tartalmaz, miszerint fennmaradása lehet-séges legyen, és létezésének kellékei oly szű-ken kimérttek, hogy határos már a lehetetlen-séggel, enyészét és megsemmisüléssel. Kijelentem, hogy e szomorú pessimisták hazája nem Ujhely városa, de be nem látom, hogy az nem is le-

hetne. Csak az ujhelyi ifjak bálján tárult fel egybegyűjtve mindaz, mi az élet kellemes lehe-tőségének feltételeit magába foglalja, — rövid időre, — mintha varázsvessző érintésére elátko-zott sivar vidéken kristályfényű tündérvár emelkednék.

De még a „Magyar korona“ vendéglő piszkos udvarán és lépcsőzetén tapasztaltuk, mily közel tántorgunk a kétségbeejtő lehetlen-ségek széléhez. A terem díszítése minden di-csereget érdemel, ámbár meglátszott: hogy a rendezőség igyekezete is a lehetetlenség-ekkel küzdött az oly botrányosan elhanya-golt helyiségben. Nagy gonddal elsimitattak a feltűnőbb hiányok, és a gazdag kivilágítás a terem minden zugába fényt hintett. De főleg ragyogott a sok szép szem, melyek kis váro-sunk mennyei világai és a kerek föld semmi más világitásával nem érhetők fel. Bár mennyi-re bántson a nálunk uralkodó sötétség, az éj-ben nyertük a legszebb csillagok költői fé-nyét! —

Kétségkívül a bálterem födiszét csak a hölgyek tevék.

Ha festő volnék okvetlenül teremtenék symbolicus képeket, melyekben szerencsétlen honvédeinket őrangyalok vigasztalják meg és

ről, kormányi és megyei intézkedésekről, hivatalos és magán közövésekről, a hadkötelességek érdekében szükséges eljárások módjairól és a közigazgatásra vonatkozó rendeletekről gyors, hű és világos értesülést vehessen mindenki.

ALBERT PÁL.

Tutti-frutti.

M A múlt héten dühöngött rendkívüli fagy-nak a s. a. újhelyi pipiskék, sármányok és verebek tömegesen estek áldozatul. Pompás alkalom néhány obligát élezcet gyártani. Előttöm már boszantó menyit vizez faragnak a s. a. újhelyi verebekről! Városunkat világszerte csak mint verebek fészket tanulják ismerni, és ha egy idegen utazó közénk talál tévedni, könnyen lehetünk valamely sajnós félreértés tárgyai. Ha alkalmas lehet szemlélni társas körökben, cukrászatban, fogadóban a henczegést, nyálank-ságot, tolakodást, és egyéb nyegle szokásokat, melyek az ismeretes vereberényekkel a párhuzamot megengedik, azon gondolatra fog jutni, hogy a verebek rokonságát és híret nem a természetrajz tudománya szabott határai között kell keresnie. Bár ez alkalmatlan verebesedés kulcsát nyújthatná a körülmény, hogy ismét hölgyeink csábítóan kedvesek, már pedig verebek elűzésére madárijesztők kellene nek „Es muss auch solche Käuze geben!“

M Mily hazardjátékot ez az állam katonasági játéka és háborúi által a polgárok jólétével és generációk jövőjével, arról irtak már elég államféria, jogászok, nemzetgazdák, és tudja minden gondolkodó ember. De az még egészen új, mi Zemplémegeben az ujonczas alkalmával következőleg mondatott. Ugyanis: Egy öreg paraszt, ki munkaképtelenség ürügye alatt fiát a vérdíj alól fölmenteni remélte, az orvosok által minden rimánkodása ellenére munkaképesnek ítéltetett. Elkeseredésében fia szándékos legyilkolásával vádolta az államot, mire ezen választ nyerte: „Most már a katonát nem gyilkolják!“ Ez orakulumszerű nyilatkozat rejtélyes értelmén csodálkozni lehetne oly időben, midőn a hadügy minisiteriumok mindenütt a gyilkoló fegyverek oly tökélesbitését eszközlik, hogy perc alatt ezrenként löhessék halomra az embereket. Én is soká törtem fejemet a prophétai mondat fölött; de vannak néha a világosságnak a magasból előtörő sugarai, melyek a leghomályosabb kérdést egyszerre teljes egyszerűségében és tisztaságában tüntetik elő. Vannak a kik nem gyözik bámolni a gyorstüzelés óriási következményeit. Hisz ha így megy tovább, akkor gőzerővel közeledünk minden művelődés és haladás végeztéljához, mely a teljes üdvezülés és közeledés Istenhez. Az emberiség civilizációja követeli: hogy mindenki átszellemülése végett agyonlövessé magát! — Hogy ne lelkesítene a jövő e nagyszerű képe!? Hátultöltök golyóitól elhullni tehát nem gyilkol műve, hanem a legtermészetesebb halál. Ez csoda is lehetne, és hi-

mintáimat csak az újhelyi ifjak báljának női közönsége nyújthatná!

Elő magasztaló kifejezések! Volt bájos, mosolygó, kedves, angyali leheltszerű, habtermetű, hollóhaju, kőkényszemű, honyaku sat. A tömjén füstölög, a szív oltárán ég az áldozat és valóban nem tudom, hogy egy-bál utáni „grippé“ csak meghülés következménye volna e, vagy a kényszerített gyakori tüszentések nem inkább a tömjén hatását jelzik, mely helyesléseinket csikarja ki?

Ki volt a bálkirálynő? Kényes kérdés, midőn oly nagy volt a verseny és teljes a trónanarchia. Lehet, hogy kijelöltem valakit a báj és szívéllyesség trónusára, de kijelentéséről óvakodom, és épen remélem, hogy miután a sok szép közt a választás nehéz, nem is fogja eltalálni senki. Hisz az izlés nagyon különbözik, és ösmerek olyanokat is, kik Mária testi mennybemenetelét már most szentül hiszik, mielőtt a római pápa dogmául nyilvánította volna.

A szépségek neveiből egész betűrendet készíthetnék. Így megemlíthetők Bálint Erzs, sárgában, Ecsedy Mariska fehérben vörös tuni-quel, Farkas Mariska, ki báljaink horizonján állandóan első rendű csillagként tündököl, Ganzgr Pepi, fehérben, Glücknő zöldben, Hell Adolf-

szem is, hogy az iménti vélemény szerint tulajdonképen csoda által halunk meg. Oh, az emberi szellem tökélye már csodákat is képes művelni! Most értem csak, mit a győztes francia tábornok sürgönyzött urának a Chasépot-fegyverekről: Les Chasépot sont fait merveilleuses.

M Különbözik vigasztalhatja magát az állítólagosan munkaképtelen paraszt is. Ha mindennap nehezebb lesz is élni, épen azért találnak fel új öldöklő fegyvert, hogy mindennap könyebben lehessen is meghalni. Ha a vas nem lehet ázó, lesz belőle kard. —

M Az újhelyi fogadóban vacsora mellett többben beszélgettek a czehek eltörléséről, mire egy mesterember közbeszólt: „Már ez micsoda dolog megint! Hát ki fogja vinni akkor a processióknál a zászlókat!“

Tudatni kellene Simor primással és a pápával; bizonyosan felveszik a syllabus pontjai, közé, és a ki nem hiszi: anathema sit.

(B) A „magyar korona“ vendéglő termét Bettelheim bérlő a jótékony és hazafias cél iránti tekintetből csak 40 frtért engedte át a honvédménháza tartott táncvígalm rendezőinek. Valóban nemes vonás! melyre oly szépen illik Heine e pár sora:

„Nagylelkűségé szűk, mint a Szegények perselyén a lyuk!“

(B) Negyven forint egy teremért, melynek minden zugában a rondaság piramisa emelkedik, özönvíz előtti szennyes pókhálók lepébe burkolódzva. Hát még a nyaktörő palló, melyen a sziklákon tánczó zerge is kitörné nyakát ha czepeidit kellene járnia. A folyosóról nem is szólnak, rá gondolni elég: hogy undorító hatását érezzük. Valóban a s. a. újhelyi ifjuság a nők iránti gyöngéd kíméletének adandója jelét, ha jövőre nem rendez táncvígalmakat e skandalozus helyiségben, mely mint specialitás csak is Barnum muzeumába, nagylelkű, bérlője pedig — spiritusba való.

Czafolat.

Kis Dobsza február hó 16. 1870.

Tisztelt szerkesztő ur!

Mely felindulással olvastam ön lapjának folyó évi 4-ik száma „Fekete könyv“ rovatában valamely rágalmozó tollából folyó közleményt. Jogosultan várom meg ön loyaltását, miszerint czafolatomnak becses lapjában helyt adand. Had beszéljenek a tények, melyek folyó év február 14-én Spilenberg Barna kezüli szolgabíró erélyes és tapintatos eljárása nyomán felszínre hozattak. Hiteles tanuvalloások derítik fel, miszerint alulírott a viszo-

nő pirosban, Mattya sovszky Róza, fehérben rózsaszín tuniquevel, Schön Bella hasonlóan, Szabó k. a. Izsépről, és így menne tovább gazdag változatosságban, ha az élmények közvetlensége nem volna ellensége a nyugodt áttekintésnek; csak utólagosan küzdünk sok benyomásnak homályos emlékével, úgy hogy elmondhatók az oskolás gyermekkel: Tudtam de már elfelejtettem. Így láttam a bál vége felé, egy fekete ruhát piros szalagokkal, mely birtokosa által méltóvá tétetett a följegyzésre. Nevét azonban meg nem tudhattam. Megint egy rózsaszín túll derit hajnal agyamban, majd egy sárga ruha hempergeti tova uszályával emlékező tehetségemet. Félek szinkórba esem, ha még tovább folytatom. Így csak megjegyzem, hogy a bálkrónika, mint a mitologia, egyaránt ismernek névtelen istennöket.

Kitűnt mindenképen a két bálanya; Kun Frigyeső vadgalambszin selyem ruhában az elegans egyszerűség nehéz feladatát fényesen megoldá, és Rácznő izléssel és választékossággal készült kék selyem ruhája által (elől fehér betéttel, a ruha körül gazdag csipkét és ezüst rojtjal) mindenütt figyelmet ébresztett. A tiszt. urhölgy a bálanya szerepét mindvégig kitartóan megnyerő, szívéllyességgel és hódító kecses-

nyok átgondolásával, amennyiben életveszélyeztetés nélkül lehetett, Lövinger Abraham mentésére lépéseket tett; mennyiben a tűz helyszínére sietve, a dühöngőket a törvény tiszteltetésére tartására, s jogtalan eljárásuk szomorú következményeire figyelmeztette, sőt bérlőtársa Veisz Farkas a dühöngő néptömegetől menekülését csak is alulírtak köszönheti. Nevezett izraeliták irányában a nép ingerültségének több indokai voltak. Ugyanis: Veisz Farkas tűzbiztosított lakása múlt év nyarán leégett; mint több éveken át közönségi korcsáros, több közönségi lakosokat érzékenyen megcsalt; megkárosított. Lövinger Abraham pedig a gyűlöletes Bachrendszer alatt, mintegy kém szerepet játszva, több közönségi lakosok házára financokat küldött, dohányait elkoboztatta s büntette. Nevezett izraeliták az uri jogok bitorlásáért — mint regálecsontítók — jelenben is büntetve vannak. De ami az ominosus balesetet főleg előidézte, a nép dühét fokozta, emberietlen cselekvényre ragadta, kiválólag azon tényállás kifolyása, miszerint: Lövinger és Veisz bérlőtársak közös életterményüket háromszoros értékig tűzbiztosítva, annak elcséplését, dacára a vállalkozó cséplők több ízbeni megsürgetésének, keresett ürügyek alatt mindig elodáztak; nemkülönböztetve sárfalazatu, kiseded, rozszant, szalmás viskójuk padlásán levő nyers esős kukoricájukat — külön külön száz-száz köböl mennyiségig — köbölt 6 frtjával számítva, tűzbiztosítottak.

A nép azon gyanuját, mintha a zsidók speculatióból magok gyujtottak volna, igazolni látszik azon körülmény is, miszerint a tűzvesz után néhány nappal a biztosító társulat által helyszínére kiküldött ügynökség szigorú nyomozás után, a biztosított összeget csakis kegyelem útján harmadrészre redukálta, mit a zsidók kézséggel fogadva, — a kukorica további biztosítását a társulat nevében az ügynökség felmondta. Én nemcsak nem lázítottam a nepet, sőt fékezni törekedtem. Midőn a múlt év dec. 9-én a bérlők kazla meggyuladt, a közönség értelmiségével ajtó előtt állva, többekkel magam is azon nézetet fejeztem ki, s az ott elmenő bérlőknek is nyilvánítottam: hogy valószínű, miszerint ők voltak a gyujtogatók. Erre általános lön nyilatkozatunk: hogy ha ez igaz, méltók volnának, hogy középkeri gyakorlat szerint tűzbe dobassanak. De hogy sem mások, sem én ezt nem céloztuk, mutatja az: hogy midőn nyilatkozatunkat nem is hallott részeg dühöncök, a bérlőt bántalmazták én mentésére siettem. Ime a tényálladék vázolata. És cikkirő mégis kiváló sulyt fektet a lelkész lázítására, pletykák után indulva merészkedik a nyilvánosság ítélőszéké előtt constatálni mint tény: hogy a ref. lelkész a zsidók tűzbedobását indítványozta. Rágalmazó polgártárs! egy prot. lelkész — ki az infalibitas — de még az absolutio előjogával sem dicsekszik, ki a fennálló rendszer mellett csekély jövedelme behajtásánál a hajdan oly gyűlölt Publicanus szerepére van utalva, — sokszor legüdvösebb indítványára eme válasz hangzik „azért sem mert a pap akarja.“ Valamint tehát a közvélemény ítélőszéke előtt méltó megrovás tárgyai ama böszültek, kik mámoros fövel megfeledkezve a törvény iránti tiszteletéről, törvény- és erkölcsi érzületet sértő bűntényökért elveendik érdemlett büntetésüket: úgy a cikkirő

vitte, másrészt a jótékony célra szánt jelentékeny adománya által honleányi érzelmei előtt kétszeres hódolatra kötelez.

A vígalom, bár különben a zártkörűség jellegét visel magán, nem nélkülözé más zártkörű bállok ritka vendégeit: az élvezetet és elégedettséget. Itt a szép és összhangteljes képkeretéhez tartozik, néhány újhelyi gavallér göröcsösen összevont ábrázatokkal. Ott az urhatnamság szelleme is kísérteti látszott. De kísértetek előtt behunyom szememet.

Reggelig folyt a táncz lankadatlan buzgalommal és növekvő tüzzel. Gyönyörű látvány volt, mint tánczoltak tovább fennakadás nélkül, midőn egy függő csilár lángbaborult. Ugy látszik a tűz tánczosnőink eleme, és a férfiak emlékezhettek e híressé vált mondatra: Vulkánon tánczolunk. Veszedelmes tüzről írni; Loth nejt is a visszatekintés tüze és égésre, változtattá sóbálványává. Én is érzem, mint lesz egész cikkem czukorbálványává, akarék még sokat mondani de gondolataim olvadnak mint áradatkor a czukor. Megemlítem tehát még hogy a kredenz jól volt berendezve.

— ei. — 6.

alaptalan rágalmait — ki öntudatosan ejtett lelki sebet, s követett el becsületsértést; a legmélyebb megvetéssel utasítom vissza, s ily ellenféllel szemben a „vinco seu vincor, semper ego maculo, quoties cum stercore certor“ elvénél fogva a vitát befejezettek nyilvánítva, Önt Isten és világ előtt rágalmazónak jellemzem.*)

RIGÓ JÓZSEF

kis dobszai ref. pap.

Törvényszéki terem.

Zemplén megye polg. tszékének 1870-ik évi febr. 8-án és 11-én tartott ülésében érdemlegesen elítéltetett.

$\frac{7021}{69}$ Kossuth Sámuel felp. özv. Péterfi

Károlyné alp. elleni 116 ft. 69 kr. s járuléka-iránti pere. Előadó B. Barkóczy.

$\frac{344}{70}$ Radvánszky János és nejének, Ma-

tó István és társai elleni tulajdonjogi pere, Előadó: Meczner.

$\frac{7111}{70}$ Szirmay Tamás és társai felperesek-

nek, B. Mednyánszky Edéné szül. Szirmay Mária alp. elleni 10,500 ft. s járuléka iránti pere. El: Ladomérszky.

$\frac{6942}{69}$ Grosz Jakab felperesnek, id. Hrom

János és társai elleni 567 ft. 12 kr. s járuléka iránti pere. El: Viczmándy.

Febr. 11.

721 Szirmay Ödön szül. Szirmay Gabriella felperesnek, Szirmay Ödön alp. elleni házassági való pere. El: Képes.

722. Fialkovich Mendel felperesnek, Neuman József és neje alp. elleni 397 f. iránti pere. El. Metzner

650. Pankovics Balázs felperesnek, Kornytás András és neje alp. elleni 29 ft. 40 kr. iránti pere. El: B. Barkóczy.

7269 Nyitrai Paulina felperesnek, Stern Adolfné alperesné elleni becsületsértési bírság iránti pere. El. Viczmándy.

4543 Bognár Anna és Amália felperesneknek Velbánszky József, mint néhai Bognár Ferenc hagyatéki tömeg gondnoka alp. elleni számadolattási pere. Előadó Viczmándy.

Hirharang.

* A zempléni megyei ezidei első évnegyedes bizottmányi gyűlés f. é. martius hó 1-ső és következő napjain fog megtartatni.

* Zempléni megye egyik szolgabírója, közelebb egy a kassai hadkiegészítő-parancsnokságtól hozzá érkezett németnyelven szerkesztett megkeresvényre ezt hátíratolta: „Magyarországban magyarul írott meg-

*) Kötelességszerűleg járunk el, midőn a jelen czáfolatot lapunkba fűvesszük, melynek tételei R. úr személyére nézve, a vádat csak gyengitik de a ténny magát egy hanggal sem czáfolják meg. A czáfolatot, a t. úr kívánsága ellenére — kénytelenek voltunk megcsontkázni, mivel az abban használt frázisok oly hangon mondatnak el, melyeket még a ponyvairadalom keretébe sem lehetne a sajtó méltóságának meggyalázása nélkül illeszteni.

Szerk.

keresvényt kérünk; „nix dájes!“ Az illető parancsnokság zokon vette ugyan a különös választ; de azért csak helyreütötte a hibát egy magyar nyelven szerkesztett újabb megkeresvényvel. Sic.

× Egy idő óta gyakori és kellemetlen látványok zavarják az utcán járókat, s ez a kutya fogdosás. Lehetetlen: hogy e vad foglalkozás föl ne háborítsa az ember jobb érzelmeit! Másutt az állatok kisebb kinszásait is meggátló egyletek alakúlnak, míg nálunk a legemberietlenebb kinszás is mintegy autorizálva van. Ha szükséges a kutyák fogdosása, használjanak arra mint minden rendes városban, kezekre alkalmazott bodékat, melyekbe a már hurokra került ebek elhelyeztetnek. Valóban ha a hatóság tovább is eltűri a „fekete sereg“ e bravour eljárását, s nem intézkedik az említett kutyatolonczozási coupé behozataláról, megérjük: hogy Fáraónek unokái a fűtezőn fogják hurokra került foglyaikat bőrükből is kivetköztetni.

× A kereskedelmi és fogyasztási cikkek értékét a mérlegek határozzák meg, s egyedül ezek szabályozzák az adásvevési viszonyokat. Az emberek élelmi cikkei között a hús a legelső helyek egyikét foglalja el, melynek elárúsításánál a hatóság szigorú felügyelete többszörösen szükséges. E két eltagadhatlan tételből kiindulva figyelmeztetjük a piac bíróságát a mérsárosok gyakori visszaéléseire az elárúsított hús minősége és mennyisége tekintetében. A folyton emelkedő ár mellett ez élelmi cikk mindig silányabb, a mértékre nézve pedig oly szembeszökő hiányokat mutat fel, melyek egyenesen a család bélyegét ütik e különben is annyiszor incriminált iparüzletre. Nem újjunkból szoptuk ez állításokat; tekintélyes házak panasza alapján hozzuk nyilvánosságra, erősen hívén: hogy a sajtó felszólalása után e bosszantó visszaélések hatósági erélyes közbelépés által megfognak szüntettetni.

(!) A zempléni megyei honvéd egylet nevében, annak elnöke: Matolay Etele, Balogh Károly, id. Farkas Lajos b. tagok; továbbá Meczner Gyula és Kovács Leo rendezők aláírása mellett meghívások küldettek szét, a Budapesteni építendő honvéd-menház tőkéjének gyarapítására, S. a-Ujhelyt f. é. febr. 28-án, estve a megyeház termében több műkedvelő közreműködésével tartandó színelőadás, s az ezt követő sorsolással egybekötött zene és táncestélyre. Bizton hisszük: hogy Zempléni megye hazafias közönsége, kötelességét lerovandó, tömegesen veend részt a sok elvet ígérő mulatságban, melynek nyilvános színezete minden további szokásos meghívásokat kizár. — Azon t. hölgyek kik a sorsjáték tárgyát képező kézimunkákkal is kegyesek lesznek járulni a czél előmozdításához, értesítettnek: hogy ebbeli adományait Matolay Etele bizottsági elnök úrhoz intézni sziveskedjenek. — Belépti jegy: egy személyre öt db. sorsjeggyel 2 fr. egy sorsjegy ára külön 20 kr.

Apró hírek: A s. a. ujhelyi választókerület romai Kath. autonómiai országos képviselőjének megválasztása f. év febr. 20, 21 és 22-ik napján fog végbemenni. Amúlt héten egy parasztasszony még eddig ismeretlen okokból társnőjét gálczkóval akarta megmérgezni, a mérénylet azonban nem sikerült. — Városunkban dalregylet van alakulóban, nemkülönben „önképző“ egylet létesítésének szele is fűjdogál. — Ivánka Imre o napokban körünkbe érkezik. — A nagytemplom ablakai maig sincsenek becsinálva. Úgy látszik: szegény

az eklézsia. — Az ujhelyi izr. hitközségben erős surlodások támadtak. minek folytán a „Chassidok“ töredéke külön hitközséget alakított, miért a rabbi anathemával sújtotta őket. + A honvédmenházra adott bál alkalmával egy legyező találtatott. Kiadohivatá-lunkban átvehető. — A helybeli takarékpénztár szolgájának fia vigyázatlanságból előtette kezét. — Terhes Barna s. pataki ref. pap múlt kedden tartá esküvőjét Besztercey J. kisasszonnyal. — A s. pataki kaszinóból kedves emléket hagyott maga után, és — deficizet. + A rendezőség tudatja miszerint a honvédmenház javára adott bál eddig befolyt jövedelme a zárszámadás elkészítéséig — a zempléni megyei ipar banknál helyzetetett el.

A s. a. ujhely-csapi vasut vonalrész építkezéseinek állami felügyeletével, ide értve a bodrog-, és ronyva hidakat és az ujhelyi állomást is, Pálinkay Emil mérnök vezetése alatt Boronkay György 3-mad oszt. segédmérnök bizatott meg.

SZÍNHÁZ.

„Miatyánk Isten“ Február 12. 1870. Jelenkori erkölcsű jeles népszínmű 4 felvonásban, idegen eszme után, színre dolgozta Rajkai F. I. A sokszor ismételt hangzatos felhívás s a „jelenkori erkölcsű“ jelző, fölcsigázták a darab iránt kíváncsiságunk és várakozásainkat, melyeknek azonban nem felelt meg. „Ugy általán véve“ gyenge mű ez, mely a Tár Péterben vagy más hasonló helyütt föltálva csak hamarabb betöltendő hivatását, t. i. a nép erkölcsének nemesítését; azonban mint színmű próbára teszi közönsége türelmét. Részeleiben: a darab, melynek színhelye csaknem folyton csapszék, telve van gyilkolások, késelések, ledorongolások, részegség, vesztegetés, dulakodásokkal. Nem tudjuk ezeket érti e szerző a jelenkori erkölcsök alatt; de mi e kultust, mely már annyiszor megrovatott irodalmunk egy mint festészetünkben — elítéljük. Hiányzik benne a jellemegység és a lélektani következetesség, melynek helyét túlrézékenykedés és oly talhajtások pótolják, melyek szintén nagyon vastag szívurok meglágyítására vannak szánva; de közönségünknel — végig hordva sorain szemünket — úgy vettük észre: könnyek helyett legfőlebb szánó mosolyt volt képes előcsalni a lélek mélyéből. A színész jók tölték be szerepüket. Pergő borbély személyesítője, Fehér, a közönség tetszését érdemelti ki, kár hogy beszéde alig érthető. Horváth, kivel eddig csak mint komikussal találkoztunk, oly otthonos volt drámai szerepében is, miszerint sajnáljuk, hogy nem más deszkákön keresi babérjait. L. Irénből jó színésznő vállhatik.

Febr. 19. Egressy Ákos föllepteül. Hamlet. Tragédia. Schakespeare-től. — Tárgyalmaz miatt csak is a jövő számban szólunk tüzetesebben ez előadásról.

Nyílt posta.

Borsodi. S. Patak. Vettük, de — türelem! Ujhely. — a Névtelenül beküldött cikkeket nem közölhetünk. A levél tartalma valamint az irás „gyöngéd kezek“ vonásit árulja el. Nem lenne szives Ön vagy kegyed nevét előtűnk fölfedezni?

Velejte S. . . A küldeményből használni fogunk. Pest. T. S. Promissum cadit in debitum . . mindamellet kérlek kérelemmel . .

Nyiregyháza. Hugó. Rosz ember vagy . . de megbocsátok ha a dalárda alapszabályait fordul postával megküldöd. Kérlek.

A nyílt térben minden három hasábos garmond sor díjja: 10 kr., mely mindig előlegesen fizetendő.

HIRDETÉSEK.

Hirdetések díjja:
Négy hasábos petit sor egyszeri beiktatásánál 7 kr. kétszerinél 6 kr. többszörinél 5 kr. Bélyegdíj: külön 30 kr.

ÁRVERÉSEI HIRDETMÉNY

Zemplén-megye t. széke mint csőd bírósnak $\frac{6351}{1869}$ sz. a. kelt végzése folytán,

ezennel közhirrétetik: miszerint s. a. ujhelyi lakos Bodoczky János csődtömegéhez tartozó s. a. ujhelyi 622. sz. alatti telekjegyzőkönyvben 1481 h. rajzi, 163, össze írási számu, 3000 ftra becsült ház,

nyilvános árverésen leendő eladására, 1870 évi marcius hó 3-ik napja, szükség esetén április hó 4-ik napjának mindenkor reggeli 9 órája, oly hozzáadással tüzetik ki hogy akkor a venni szándékozók S. a. Ujhelyben a város házánál 10 % bánat pénzvel jelenjenek meg.

Az árverési föltételek, a végrehajtás foganatosításával meg bizott Bernáth Elemér törvényszéki jegyző hivatalos szobájában megtekinthetők.

Kelt S. a. Ujhelyben, Zempléni megye

p. törvényszékének 1870-ik évi február 11-én tartott t. üléséből.

Spilenberg Gábor,
törvényszéki h. elnök.

Bernáth Elemér,
tanács jegyző.